

marina en general i més concretament la d'aquest sector proper a Sant Feliu de Guíxols.

Per acabar se'ns dona una lliçó: la conservació del patrimoni natural és també una qüestió moral, perquè no es poden conèixer tots aquests éssers vius sense respectar-los i valorar-los tal com fa l'autor, i aquests són valors que estan en crisi, ara que es construeix tant en el litoral sense tenir present tot l'impacte mediambiental que això suposa.

Joan Vicens i Tarré

Una documentada història de Sarrià de Ter

BRUGADA, Josep [coordinador].

Sarrià de Ter, el paper de la història.

CCG Edicions.
Girona, 2006.

Segurament que per a molts habitants de les comarques gironines el poble de Sarrià de Ter està associat de manera inequívoca al record llunyà d'una gran i olorosa fumaguera que havíem de travessar abans d'arribar a Girona. Llavors l'activitat industrial de la població era molt manifesta des de la carretera, fet que ens havia pogut disfressar el passat remot de la població, molt maltractada durant la construcció de l'autopista, en una època en què s'obrien noves vies sense pensar gaire

en els prejudicis de tota mena que representava l'enderrocament d'habitatges. Aquesta havia estat la sort que li havia tocat viure a Sarrià de Ter en els últims temps, fins al punt que per a molts resultava difícil saber on acabava el municipi i on començaven els veïns. Però l'aparició del volum *Sarrià de Ter, el paper de la història* allunya les fumarades del desconeixement.

El llibre ha estat coordinat per Josep Brugada, que a més és l'autor de la meitat dels textos, i hi han participat un extens equip d'autors: J. Abad, A. Aulines, L. Palahí, D. Vivó, J. Sánchez, J. Llinàs, J. Frigola, C. Montalbán, A. Tarrés, S. Mancebo, S. Planas, R. Coll, A. Vila, H. Benito, M. Omdes, N. Casassa, A. Rabés, E. Llenas, A. Grimal, P. Vila, J. Rosdevall, L. Aymerich, J. Rodríguez, E. Rodríguez, J. Quesada, E. Sau, I. Bustamante i J. M. Sansalvador. En la introducció, Brugada comenta que els textos oscil·len des d'una certa erudició al relat d'història o d'històries, definició que em

sembla especialment encertada, ja que en les 534 pàgines del llibre hi ha lloc per repassar fets llunyans al costat de relats més propers. La tasca d'escriure el llibre ha comportat uns deu anys de feina i de recerques arxivístiques, tasca que la lectura de l'obra evidencia, alhora que demostra fins a quin punt aporta dades fins ara desconegudes.

El treball va des de l'estudi toponímic dels noms del terme fins al repàs de les diferents cultures que han passat per la plana de Sarrià i hi han deixat petja; des dels referents prehistòrics, passant pels ibers, els romans —amb troballes tan significatives com la vil·la del Pla de l'Horta—, les tombes visigòtiques, les construccions medievals, els fets de l'època moderna, les guerres —especialment extensa la napoleònica—, fins a la gran embranzida industrial que va començar al segle XIX i ha arribat activa als nostres dies. S'hi descriuen les indústries més significatives: les de paper, els molins fariners, els forns de rajols..., i s'aprofundeix en alguns casos en la descripció de l'activitat i fins en la genealogia de les famílies d'empresaris. El llibre tracta també la vida cultural i lúdica del poble, amb les seves festes, els orfeons, els jocs florals, els clubs esportius, el *balonmano* o l'handbol, les escoles, els edificis significatius..., i inclou diverses gloses de les personalitats més rellevants

de la població. La història dels segles XIX i XX ocupa aproximadament tres quartes parts del llibre; per tant, segurament han estat ben poques les referències dels últims temps que han passat per alt de l'interès dels autors de l'obra.

És un volum profusament il·lustrat, amb imatges inèdites, moltes de les quals formaven part de col·leccions particulars, i la recerca de les quals de ben segur que ha estat complicada i laboriosa. L'obra acaba amb un apèndix literari, un complement a l'extensa història de la població, un ric apartat bibliogràfic i una cronologia. Resulta una obra molt llegidora —no en va el seu coordinador és filòleg— i de referència obligada per a tot hom que vulgui conèixer i aprofundir en la vida i la història de Sarrià de Ter.

Joan Sala

Les músiques de saló

Cobla La Principal de la Bisbal.

Centenari. CD.

Audiovisuals de Sarrià, 2005.

Una de les celebracions més corrents en el món de la música, i especialment al món sardanístic, és el centenari del naixement dels compositors més simbòlics o amb més prestigi en el seu corresponent estil musical.

NOVETATS

/Girona: Editorial Pre-Textos / Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2007. 200 p.

NAVARRO i SASTRE, Natàlia; GRANEL i MARIN, Sònia: *Rafael Vilarrubias, passió per la crònica gràfica*. Girona: Diputació de Girona, 2007. 240 p.

Nou Hospital Universitari Doctor Josep Trueta. Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya / Generalitat de Catalunya, 2007. 30 p.

PARRA, Sebas: *L'Escola d'Adults de Salt: Una mirada apassionada*. Girona: CCG Edicions, 2007. 304 p.

PÉREZ SANTAMARIA, Aurora: *L'art religiós a Palafrugell*. Girona: Diputació de Girona, 2007. 125 p.

RAMIS, Sergi: *Petjades de pedra*. Figueres: Brau Edicions, 2007. 171 p.

RAY, Man: *Llums i somnis: Col·lecció Goldberg D'Afflitto, Nova York*. Girona: Fundació Caixa de Girona, 2007. 152 p.

REAL MERCADAL, Neus [selecció de textos]: *Aurora Bertrana, periodista dels anys vint i trenta*. Girona: CCG Edicions / Fundació Valvi, 2007. 181 p.

RIGAT i COLL, M.: *Plantes i gent: Estudi etnobotànic de l'Alta Vall del Ter*. Ripoll: Centre d'Estudis Comarcals Ripollès, 2007. 634 p.

SANS, Josep M.; FARGAS, Mariela [et al.]: *Cases de poble*. Figueres: Brau Edicions, 2007. 206 p.

Seminari sobre els Antecedents i Orígens del Cinema: *Cinema i teatre: Influències i contagis*. Girona: Ajuntament de Girona, 2007. 350 p.

Tintín en el món d'Hergé: Col·lecció Jordi Tardà. Girona: Fundació Caixa Girona, 2007. 184 p.

Una nova perspectiva: Llibre de resums. I Jornades de Psiconcologia Integradora. Girona: Associació Espanyola Contra el Càncer, 2007. 75 p.

VILAMITJANA PUJOL, Xavier: *Excursions a peu del voltant de Girona*. Valls: Cossetània Edicions, 2007. 99 p.

En aquest compacte ens trobem davant de la celebració del centenari del naixement de dos germans músics i compositors, Emili Saló i Ramell i Conrad Saló i Ramell. El 4 de desembre de 1906 va néixer a Granollers el músic i compositor Conrad Saló i Ramell; l'any anterior, l'1 de juliol de 1905, havia nascut a la Bisbal el seu germà Emili Saló. Dins i fora de la ciutat de la Bisbal d'Empordà han tingut lloc diverses celebracions d'aquest doble aniversari. Una de les iniciatives de l'agrupació bisbalenca Amics de la Sardana va ser l'encàrrec d'enregistrar diferents sardanes de Conrad i Emili Saló que encara no havien estat enregistrades per cap cobla. La cobla-orquestra La Principal de la Bisbal va ser l'escollida per a la gravació, ja que tots dos germans van formar part d'aquesta prestigiosa formació instrumental, Emili Saló amb la trompeta i amb el fiscorn Conrad Saló.

El disc inclou dotze sardanes, sis per compositor. Comença amb una espectacular peça d'Emili Saló, l'obligada de cobla *Ventada de març*, en la qual es pot apreciar la gran inspiració compositiva de l'autor i el gran virtuosisme de la cobla. A continuació hi ha les sardanes *Gaia tardor*, *Engruna*, *Palau del vent*, *L'ermita dels Àngels* i *A saltar*. Cal destacar que les tres darreres foren signades per Pau Marons, el pseudònim

amb què Emili Saló firmava el que considerava de menor prestigi musical. Amb tot, paga la pena destacar que *Ventada de març*, *Gaia tardor* o *Palau del vent* són un clar exemple de les seves característiques compositives, com la riquesa harmònica i la complexitat interpretativa d'algunes de les seves sardanes, reservades a formacions musicals amb destacat nivell interpretatiu

Les darreres sis sardanes són del compositor Conrad Saló, director, pianista, fiscorn i compositor de la cobla-orquestra La Principal de la Bisbal: *75è aniversari*, *Abraçada*, *Solemmitat*, *Sentmenat sardanista*, *Despertar a la vida* i *Maria Pietat*, dedicada a la seva esposa. Les peces *Sentmenat sardanista*, *Solemmitat* o *Maria Pietat* reflecteixen el caràcter i el gust musical que sempre ha caracteritzat Conrad Saló, amb unes melodies senzilles però brillants, acompanyades d'una gran qualitat harmònica, realitzada amb una instrumentació de molt bona factura.

Aquest disc és una molt bona unió entre aquests dos germans, molt vinculats a La Principal de La Bisbal i que varen contribuir de manera positiva a la sardana en general, en escriure peces amb una estètica musical diferent del que s'havia sentit fins aquell moment. Un bon CD amb una selecció ben feta de sardanes de dos compositors prestigiosos, enregistrades per la Cobla Oficial de la Generalitat de Catalunya, una de les més importants de la història de la sardana i de la cobla. Tot plegat, una barreja excel·lent.

Àlex Vila

Entre Víctor Català i Caterina Albert

Epistolari de Víctor Català (volum I).

Edició a cura d'Irene Muñoz i Pairet. CCG Edicions i Ajuntament de l'Escala. Girona, 2005. 353 pàgines.

Les cartes personals de Víctor Català ens ofereixen el privilegi d'observar-la en la intimitat del dia a dia, com a dona i com a escriptora. Irene Muñoz ha editat amb cura i rigor el primer volum d'aquesta correspondència, que engloba les cartes que va escriure Lluís Via a l'autora (en el període 1901-1909) i la correspondència creuada entre aquesta i Francesc Matheu al llarg de més de trenta anys (1902-1934).